

85 lat orientalistyki w Warszawie

Początki współczesnej orientalistyki warszawskiej sięgają roku 1932, gdy na Uniwersytecie Warszawskim powołano Instytut Orientalistyczny, którego pierwszym dyrektorem został prof. Stanisław Schayer, indolog. Był to trzeci, po Krakowie i Lwowie, ośrodek studiów nad językami i kulturami Wschodu w Polsce. Otwarto wówczas cztery seminaria: egiptologiczne, indologiczne, sinologiczne i turkologiczne. Od samego początku w dziejach Instytutu wyraźnie zaznacza się karaimski wątek: jednym z jego współzałożycieli i kierownikami seminarium turkologicznego był prof. Ananiasz Zajączkowski, a jego studentem z pierwszego rocznika Józef Sulimowicz. Po wojnie prof. Zajączkowski jako jedyny profesor nominowany (w 1935 r.) objął stanowisko dyrektora Instytutu i niezwłocznie przystąpił do jego odbudowy. Regularne zajęcia dydaktyczne zaczęto prowadzić od roku 1948, a wśród studentów orientalistyki pojawili się kolejni Karaimi, wybierając w większości studia turkologiczne. Wśród pierwszego powojennego rocznika orientalistów znaleźli się Aleksander Dubiński, późniejszy wieloletni

W panelu „My, orientaliści” wzięli udział m.in. prof. Jolanta Sierakowska-Dyndo, była dziekan Wydziału Orientalistycznego i prof. Krzysztof Maria Byrski, były dyrektor Instytutu Orientalistycznego.

pracownik Zakładu Turkologii, nauczyciel wielu pokoleń turkologów, uznany specjalista w zakresie karaimistyki, oraz Zofia Dubińska, która związała się z Zakładem Orientalistyki PAN i m.in. uczestniczyła w pracach nad przygotowaniem *Słownika karaimsko-rosyjsko-polskiego*. W późniejszych latach studia orientalistyczne w Warszawie ukończyli także Maria Emilia Zajączkowska-Łopatto, Adam J. Dubiński (arabista), Anna Akbike Sulimowicz, Adam Sulimowicz.

Tematyka karaimska pozostawała więc w obrębie zainteresowań badawczych od samych początków działalności Instytutu Orientalistycznego, który rozwijał się prężnie także organizacyjnie. Włączony w 1952 r. do Wydziału Neofilologii, w 1964 r. liczył już siedem katedr, a w 1975 prowadził studia w jedenastu specjalnościach (afrykanistyka, arabistyka i islamistyka, egiptologia, filologia Starożytnego Wschodu, indologia, iranistyka, japonistyka, mongolistyka, semitystyka, sinologia i turkologia). W 2005 uzyskał status jednostki podstawowej na prawach wydziału, a trzy lata później stał się dziewiętnastym wydziałem Uniwersytetu Warszawskiego. Jest największym badawczo-dydaktycznym ośrodkiem orientalistycznym w Polsce, a jednocześnie jedynym, w którym badania nad kulturami i językami Azji i Afryki mają tak wysoki status.

Swoje 85-lecie Wydział Orientalistyczny UW obchodził bardzo solennie. Podczas uroczystości zorganizowanej 13 listopada br. w Sali Senatu zgromadzeni mieli okazję obejrzeć przygotowany z okazji rocznicy film promocyjny pod hasłem „Orientalistyka. Zaufaj nauce. Otwórz się na świat” prezentujący aktualnie oferowane kierunki studiów, a także wysłuchać dyskusji panelowych „My, orientaliści”, „Jak obcy z obcym. Spotkanie z Innym w Japonii, Egipcie, Chinach i Afryce” oraz „Oriental Studies Tomorrow” („Studia orientalistyczne jutro”). Dyskusje kontynuowano po południu w siedzibie Wydziału, w sali im. prof. S. Schayera, poruszając zagadnienia dotyczące przekładu z literatur orientalnych i sytuacji

Fot. Adam J. Dubiński

orientalistów na rynku pracy. Studenci i wykładowcy z innych kierunków oraz odwiedzający uniwersytet goście i turyści mogli zapoznać się ze specjalnościami, w których obecnie prowadzone są studia, na kiermaszu zorganizowanym przez samorząd studencki WO w holu gmachu dawnej Biblioteki Uniwersyteckiej. Studenci orientalistyki przygotowali pokazy wschodnich strojów, chińskiej i tureckiej kaligrafii, pisanie pismem klinowym, irańskich wróżb z wierszy Hafiza, afrykańskich gier, malunków henną, degustacje przysmaków i wiele innych atrakcji.

Swojego rodzaju kontynuację obchodów jubileuszu stanowiła w ciągu trzech kolejnych dni VI Międzynarodowa Konferencja Orientalistyczna zorganizowana przez Komitet Nauk Orientalistycznych Polskiej Akademii Nauk. Jej tematem były rzadkie, zapomniane i zagrożone języki i literatury. Podczas konferencji zaprezentowano nową publikację KNO, asumpt której dał wypadający w marcu przyszłego roku inny jubileusz, a mianowicie 95 urodziny prof. Edwarda Tryjarskiego. *Armeno-Kipchak Studies* stanowią zbiór artykułów jubilatą poświęconych problematyce języka ormiańsko-kipczackiego i jego zabytków.

W programie konferencji znalazły się również wystąpienia dotyczące tego zagadnienia, w tym w powiązaniu z językiem karaimskim. O pewnych cechach czasowników złożonych w ormiańsko-kipczackim mówiła prof. Ewa Siemienieć-Gołaś z Uniwersytetu Jagiellońskiego, zaś dr Zsuzsanna Olach z Uniwersytetu w Segedynie (Węgry) porównała pod względem językoznawczym przekłady psalmów pokutnych na ten język oraz na trocko-karaimski. Mgr Murat Işik, także reprezentujący węgierski ośrodek, zajął się osobliwościami przekładu tzw. biblii eupatoryjskiej (wydanej w 1841 r.) i częstotliwością występowania elementów kipczackich i oguzyjskich w poszczególnych rozdziałach Księgi Kapłańskiej, co w dalszej perspektywie mogłoby posłużyć do ustalenia tożsamości autorów tego tłumaczenia.

Z tematyki turkologicznej należy odnotować wystąpienia prof. Minsyłu Usmanowej, dr Lidii Abubakirowej, Diniry Chisamowej i Wiaczesława Czerniewa w osobnej sesji poświęconej językowi i literaturze Baszkirii, a także dr Kamili Stanek, której artykuły o karaimskich przysłowiach nie raz publikowaliśmy na łamach „Awazymyz”. Warszawska turkolożka tym razem jednak zajęła się wyłącznie tureckimi ludowymi mądrościami. Turkologię polską reprezentował prof. Henryk Jankowski

Fot. Marzena Godzińska

z referatem poświęconym problemom transkrypcji zapożyczeń persko-arabskich w językach turkijskich. Wypada żałować, że na konferencję nie udało się dotrzeć dr Irinie Drydze z Akademii Nauk Ukrainy, która miała mówić o zagrożonych językach na Ukrainie, wśród których z pewnością omówiony zostałby karaimski.

Trzecim elementem obchodów jubileuszu była wystawa „85-lecie orientalistyki na Uniwersytecie Warszawskim”, którą można było oglądać w dniach 1–14 grudnia 2017 w Galerii UW mieszczącej się w holu Pałacu Kazimierzowskiego – w miejscu dobrze nam znanym, gdyż tu trzy lata temu prezentowaliśmy nasze „Karaj jolłary – Karaimskie drogi”. Na wystawie zaprezentowano dzieje Wydziału – wśród portretów „ojców-założycieli” warszawskiej orientalistyki nie zabrakło podobizny prof. Ananiasza Zajączkowskiego i okładki *Zarysu dyplomatyki osmańsko-tureckiej*, napisanej wspólnie z prof. Janem Reychmanem – oraz historię i dzień dzisiejszy poszczególnych zakładów i katedr. Na planszach turkologicznych pojawiły się również akcenty karaimskie, m.in. zdjęcia z wernisażu „Karaimskich dróg”, którego współorganizatorem był Zakład Turkologii i Ludów Azji Środkowej.

Jubileusz został godnie uczczony, a my możemy się cieszyć, że obecność i wkład Karaimów w rozwój polskiej orientalistyki zostały zaznaczone.

Anna Sulimowicz

Obchody jubileuszu, w tym wystawa w Galerii UW stały się dla studentów okazją do poznania dziejów i perspektyw wydziału, na którym studiują.